
(A) VAJDASÁGI MAGYAROK DEMOKRATIKUS KÖZÖSSÉGE

(Demokratska zajednica vojvodanskih Mađara)

1. A VMDK ez idő tájt politikai érdekszervezet, emblémáink, szimbólumaink, védjegeink stb. még nem készültek el.
2. A Vajdasági Magyarok Demokratikus Közösségének létrehozására irányuló kezdeményezést 1989. december 16-án tették meg Újvidéken.
A VMDK alakuló közgyűlésére 1990. március 31-én került sor Doroszlón. Az alakuló közgyűlésen 148 küldött vett részt Vajdaság minden részéből.
A Közösség – az ezt lehetővé tevő törvényes lehetőségek híján – egyelőre nincs bejegyezve.
- 3–4. (Programcélok, Alapszabály mellékelve)
5. A VMDK a vajdasági magyarok önszerveződésére és identitáskeresésére irányuló új kezdeményezés. Bár a magyarság önszerveződésére korábban is történtek kísérletek, a VMDK nem ezek szerves folytatása és szellemi örököseként lép fel.
6. A VMDK a) területi szervezetein, b) ágazati tevékenységein és c) egyéni törekvéseken és megbízatásokon keresztül harcol célkitűzéseinek megvalósításáért.
7. A Közösség szervei a Közgyűlés, a Tanács és az Ellenőrző Bizottság.
A Közgyűlés a Közösség legfőbb szerve.
A Tanács (33 tagja van) a Közösség legfőbb szerve a két közgyűlés közötti időszakban.
Az Elnökség a Tanács végrehajtó szerve (11 tagja van).
Az Ellenőrző Bizottság a Közösség és a helyi szervezetek munkáját, ügykezelését ellenőrzi (5 tagja van).
Elnök (a Közösség képviselője): Ágoston András
Alelnökök (az elnök távollétében képviselik a Közösséget): dr. Hódi Sándor és Vékás János.
8. A VMDK helyi szervezeteinek megalakulása küszöbön áll.
9. A helyi szervezetek küldötteiken, képviselőiken keresztül tartják a kapcsolatot a Közösséggel.
10. Az alakuló gyűlés időpontjában (márc. 31-én) több mint 7000 tagot számlált.
11. A Közösség székhelye Ada, Trg Oslobođenja 11.
12. Egyelőre még nincs saját közlönye, sajtóorgánuma.
13. a) Aláírásgyűjtés a nemzetiségekre vonatkozóan sérelmes oktatási törvénytervezet módosítására vonatkozóan;
b) szervezett akció a magyar gimnáziumok visszaállítása/megnyitása érdekében;
c) kérelem, nyomásgyakorlás az illetékes hatóság irányába annak érdekében, hogy ki-ki képességei, adottságai szerint szabadon folytathassa külföldön tanulmányait, beleértve Magyarországot is. Töröljék el a meglévő bürokratikus akadályokat, egyebek mellett az oklevelek honosításának vonatkozásában is;
d) akciók, vitaestek, megbeszélések, tanácskozások, közlemények, publikációk stb. a politikailag passzvizálódott, rezignált, identitását veszített vajdasági magyarság társadalmi angasztására, a demokratizálódási folyamatokba való bekapcsolására.
14. A körülmények alakulásától függ. Egyelőre nyitott kérdés.
15. Szándéka szerint igen, de mindez a körülmények alakulásától függ. Nyitott kérdés.

Ada, 1990. április 10.

Dr. Hódi Sándor,
a VMDK alelnöke

A VAJDASÁGI MAGYAROK DEMOKRATIKUS KÖZÖSSÉGÉNEK PROGRAMJA

I.

A Vajdasági Magyarok Demokratikus Közössége a vajdasági magyarok kollektív érdekeinek kifejezését és képviselését szolgáló politikai szerveződési forma, amelynek célja, hogy Vajdaságban, illetve a Szerb Szocialista Köztársaságban sikeresen érvényesüljön a nemzetek és nemzetiségek egyenjogúsága.

A Közösség e törekvéseit sorsdöntő társadalmi változások közepette váltja valóra, amelyek szinte minden szocialista országban megindultak. A Közösség támogatja az országban a társadalmi és gazdasági reformot, a pártállam jogállammá való átalakulását, a piacgazdálkodást és a politikai demokráciát, beleértve a többpártrendszert is.

A föderáción belüli bonyolult problémák és a föderatív közösségünk alapjait veszélyeztető nemzeti összetűzések tudatában a Közösség úgy véli, hogy a szerb nemzetnek, amely Vajdaságban évszázadok óta együtt él a magyarokkal, történelmi joga megvédeni államának területi egységét. Ilyen értelemben a köztársaság egész területén érvényesített szuverenitás, amely az alkotmány módosításával vált lehetővé, a szerb nemzet demokratikus nemzeti fejlődésének alapját képezi, amelynek nem lenne szabad veszélyeztetnie a nemzetiségek jogait. Ugyanakkor a Közösség úgy véli – és ezt bizonyítja a szocialista országokban megkezdődött változások általános irányvonala is –, hogy a legsúlyosabb nemzeti összetűzéseket is csak demokratikus módszerekkel, türelemmel lehet megoldani. A demokratikus módszer az egyetlen alternatíva, amely a politikai akció kedvező kimenetelét ígéri.

II.

A Közösség úgy véli, hogy a nemzeti egyenjogúság megvalósításának jelenlegi modellje magán viseli a pártállam politikájának minden jegyét, ezért kimerítette belső tartalékait. Nem nyújt megfelelő eredményeket, mert nem szavatolja a felgyorsult asszimiláció megállítását a kis nemzetiségek, így a vajdasági magyarok soraiban se. Ezért új modellt kell kiépíteni, nem a nemzeti egyenjogúság eszméjének megváltoztatása, hanem épp ellenkezőleg, annak minél következetesebb érvényesítése érdekében, a jogállam, a piacgazdálkodás és a politikai pluralizmus feltételei között.

Az eddigi modellben a nemzetiségek jogait az alkotmányok, a törvények és a hatósági megőnigazgatási szervek előírásai rendkívül szélesen és általánosan határozták meg. E jogszabályok az igazságügy kivételével nem rendezték a nemzetiség szubjektív jogai megvalósításának jogi eljárását. A politikai rendszerben e jogok érvényesítésének foka és módja teljes egészében a szubjektív tényezőktől, mindenekelőtt a Kommunista Szövetségtől és a Szocialista Szövetségtől függ. E politikai szervezetek szervezetsége és munkamódszere, valamint a politikai rendszerben elfoglalt helyük miatt az esetben sincs lehetőség szabad, érvekkal alátámasztott vitára, ha egyes érvek a hivatalos álláspontok ellen szólnak. A másféle gondolkodással szembeni türelmetlenség Vajdaságban különösen az autonómiás hatalom idejében volt kifejezett. Konceptiója nem engedélyezte a nemzeti egyenjogúság megvalósulásával kapcsolatos problémák tudományos felmérését, mert a kedvezőtlen eredmények veszélyeztették volna az önmagáról alkotott képet.

A pártállam jogállammá való átalakulásával lényegesen megváltozik a nemzeti egyenjogúság megvalósításának modellje is. E kérdéskört is meg kell szabadítani az ideológia béklyóitól, hogy a nemzetiségi jogokat is az emberi jogok különleges területeként értelmezzük. Ilyen értelemben a nemzetiségek jogai emberi jogok, amelyek nem csak az egyént, hanem a nemzetiséget mint kollektivitást is megilletik. Ezért a Közösség sikra száll a nemzetiségek jogainak minél konkrétabb törvényes szabályozásáért, még akkor is, ha ez csak az állam által az adott pillanatban szavatolt minimumot határozza meg.

Meg kell határozni a vállalt kötelezettségek végrehajtásának és ellenőrzésének jogi eljárásait is. Szem előtt kell tartani, hogy a kis nemzetiségek, így a magyar nemzetiség sorában is mind gyorsabb az asszimiláció. Ez az állam részéről külön védőintézkedéseket követel e folyamatok lelassítása, illetve megállítása érdekében.

A Vajdasági Magyarok Demokratikus Közössége különösen a kis nemzetiségek következő jogainak megvalósításáért száll síkra:

- a választott hatósági szervezetben való arányos részvétel és együttműködés, valamint az igazgatási és igazságszolgáltatási szervezetben való megfelelő képviseltetés joga;
- az anyanyelv használatának joga a hatósági és igazságszolgáltatási szervezetekkel való érintkezésben és a közéletben általában;
- a nemzetiségi intézmények, szervezetek, egyesületek és klubok megalakításának és működésének joga;
- a nemzetiségi nyelvű tájékoztatásra való jog;
- a nemzetiségek nyelvén folytatott művészi alkotómunka ápolására és védelmére meg az etnográfiai értékek megőrzésére való jog;
- jog a nemzetiségek helyzetével kapcsolatos tudományos kutatásokra;
- a nemzetiségi jellegű urbanisztikai egységek védelmére és az anyagi kultúra tárgyi emlékeinek megőrzésére való jog;
- jog az anyanyelvű általános és középfokú oktatásra, valamint a megfelelő felsőoktatási forma biztosítására;
- jog az anyaországok intézményeivel való szervezett kapcsolatokra, az ott nyújtott anyagi kedvezmények szabad használatára a tudomány és kultúra területén való egyéni képzés és továbbképzés céljából;
- jog a nemzetiségek és nemzeti kisebbségek nemzetközi szervezeteinek munkájába való bekapcsolódásra.

III.

A Közösség munkáját két formában szervezik meg: egyrészt a tartományi tanácskozásokon és a szakosztályok összejövetelein, másrészt a tagoknak a Közösség által kezdeményezett tevékenységekben való személyes részvétele útján. A tevékenység mindkét formájába való bekapcsolódásról az egyén, a polgár szabad akaratán alapján dönt, politikai vagy nemzeti hovatartozásától függetlenül.

A Közösségnek tagja lehet minden polgár. A beiratkozást a szakosztályok végzik.

IV.

A II. szakaszban felsorolt kérdéseken kívül a Közösség bekapcsolódik majd a társadalmi és gazdasági reformról folyó vitákba, és igyekszik termékeny együttműködést teremteni az ország minden demokratikus egyesületével és szövetségével.

*

a Vajdasági Magyarok Demokratikus Közösségének Alakuló Közgyűlése
1990. március 31-én Doroszlón meghozta a
**VAJIDASÁGI MAGYAROK DEMOKRATIKUS KÖZÖSSÉGÉNEK
ALAPSZABÁLYÁT**

1. szakasz

A Vajdasági Magyarok Demokratikus Közössége (a továbbiakban: Közösség) a polgárok önkéntes társulásán alapuló politikai szervezet, amely a kisebbségi jogok alkotmányban és törvényekben meghatározott rendszerével összhangban feltárja, kifejezi és képviseli a vajdasági magyarok kollektív érdekeit.

2. szakasz

A Közösség célja, hogy a demokratikus társadalomban a többi politikai szervezettel egyenrangúan és együttműködve síkraszálljon az egyéni és kollektív emberi jogok, főként a nemzeti egyenjogúság és a nemzeti önazonosság jogának érvényesítéséért; szorgalmazza az emberek, az eszmék, a kulturális meg a civilizációs értékek szabad áramlását a népek között, valamint állampolgáraik toleráns együttélését, különösen a következő jogok megvalósítását:

- a választott hatósági szervekben való arányos részvétel és együttműködés, valamint az igazgatási és igazságszolgáltatási szervekben való megfelelő képviseltetés joga,
- az anyanyelv használatának joga a hatósági és igazságszolgáltatási szervekkel való érintkezésben és a közéletben egyaránt,
- a nemzetiségi intézmények, szervezetek, egyesületek és klubok megalakításának és működésének joga,
- a nemzetiségi nyelvű nyilvános tájékoztatásra való jog,
- a nemzetiségek nyelvén folytatott művészi alkotómunka ápolására és védelmére meg az etnográfiai értékek megőrzésére való jog,
- jog a nemzetiségek helyzetével, történelmével és művelődésével kapcsolatos tudományos kutatásokra,
- a nemzetiségi jellegű urbanisztikai egységek védelmére és az anyagi kultúra tárgyi elmékeinek megőrzésére való jog,
- jog az anyanyelvű általános és középfokú oktatásra, valamint a megfelelő felsőoktatási forma biztosítására,
- jog az anyaországok intézményeivel való szervezett kapcsolatokra, az ott nyújtott anyagi kedvezmények szabad használatára a tudomány és kultúra területén való egyéni képzés és továbbképzés céljából,
- jog a nemzetiségek és nemzeti kisebbségek nemzetközi szervezeteinek munkájába való bekapcsolódásra,
- a munkához való jog arányos érvényesítése.

3. szakasz

A Közösség céljait és feladatait az ebben az alapszabályban rögzített eljárásban határozathozatallal, állásfoglalással, a szerveiben történő nézetegyeztetéssel, valamint a tagok közvetlen tevékenységével valósítja meg.

Céljainak és feladatainak megvalósítása érdekében a Közösség együttműködik más hazai és külföldi politikai szervezetekkel.

4. szakasz

A Közösség neve: VAJDASÁGI MAGYAROK DEMOKRATIKUS KÖZÖSSÉGE – DEMOKRATSKA ZAJEDNICA VOJVODANSKIH MAĐARA.

A Közösség székhelye Ada, Trg Oslobođenja 11.

A Közösség a JSZSZK területén tevékenykedik.

A Közösség jogi személy.

A Közösséget az elnök képviseli.

Az elnököt távollétében az alelnökök helyettesítik, abban a sorrendben, ahogy azt a Tanács elnöksége meghatározza.

A Tanács elnöksége más elnökségi tagokat is megbizhat a Közösség képviseletével.

A Közösség pecsétje a következő szöveget tartalmazza: Demokratska zajednica vojvodanskih Mađara Ada – Vajdasági Magyarok Demokratikus Közössége Ada, a pecsét közepén a Közösség jelvényével.

A pecsétre vonatkozó közelebbi rendelkezéseket az Elnökség hozza meg.

5. szakasz

A Közösség keretében helyi szervezetek alakulnak.

Helyi szervezetet a Tanács határozata alapján legkevesebb 100 tag alapíthat.

A helyi szervezet jogi személy.

A helyi szervezetre vonatkozó további rendelkezéseket a Közösség alapszabályával összhangban a helyi szervezet alapszabálya állapítja meg.

Amennyiben nincsenek meg a helyi szervezet megalakításának feltételei, az Elnökség döntése alapján tagozatok alakíthatók.

A tagozatnak elnöke van, aki megszervezi a tagozat tevékenységét és fenntartja a kapcsolatot a Közösséggel.

6. szakasz

A Közösségben való tagság szabad és önkéntes, politikai, nemzeti, vallási és faji hovatartozásra való tekintet nélkül.

A más politikai szervezetekben való tagság nem jelent akadályt a Közösségben való tagság szempontjából.

A társadalmi szervezetek és a polgárok egyesületei, valamint azok részei kollektív tagjai lehetnek a Közösségnek.

A kollektív tagok az ezen alapszabályban rögzített jogaikat küldötteik útján érvényesítik a Közösségben.

A tagság a belépési nyilatkozat aláírásával jön létre.

7. szakasz

A Közösség tagjának joga:

- hogy részt vegyen a Közösség minden tevékenységi formájában,
- hogy választhasson és választható legyen a Közösség választott szerveibe és munkatestületeibe,
- hogy közvetlenül vagy küldöttei által részt vegyen az álláspontok és vélemények kialakításában, valamint a határozathozatalban,
- hogy tájékozódjék a Közösség szerveinek munkájáról.

8. szakasz

A Közösség tagjának kötelessége:

- hogy gondot viseljen a Közösség tekintélyéről,
- hogy tevékenységével hozzájáruljon a Közösség céljainak és feladatainak megvalósításához,
- hogy fizesse a tagsági díjat.

9. szakasz

A tagság megszűnik:

- kilépéssel,
- a nyilvántartásból való törléssel, ha a tag több mint egy évig nem fizet tagsági díjat,
- a Közösség megszűnésével.

A tagság megszűnéséről a helyi szervezet elnöksége határoz.

10. szakasz

A tagsági díj összegét a Tanács határozza meg.

A tagsági díjat a helyi szervezetben, illetve a tagozatban gyűjtik be.

A tagsági díjnak a helyi szervezetek meg a Közösség közötti elosztásáról a Közösség Tanácsa dönt.

11. szakasz

A Közösség szervei a Közgyűlés, a Tanács és a Felügyelő Bizottság.

A Közösség szervei tanácsadó és operatív jellegű bizottságokat és munkacsoportokat hozhatnak létre.

12. szakasz

A Közgyűlés a Közösség legfelsőbb szerve.

A Közgyűlést a helyi szervezetek illetve tagozatok küldöttei, valamint a Tanács és az Ellenőrző Bizottság tagjai alkotják.

A Közgyűlés küldötteinek számát a Tanács határozza meg.

A Közgyűlést a Tanács hívja össze és készíti elő négyévenként legalább egyszer.

A Tanács köteles a Közgyűlést összehívni a helyi szervezetek és tagozatok 1/3-ának, vagy a tagság 1/10-ének követelésére is.

A Közgyűlés meghozza:

- a Közösség alapszabályát,
- a Közösség Programját,
- a Közösség megszűnéséről szóló határozatot.

A Közgyűlés választja:

- a Tanács tagjait,
- az Ellenőrző Bizottság tagjait,
- az elnököt és a két alelnököt.

A Közgyűlés megvitatja a Közösség tevékenységének legfontosabb kérdéseit.

A Közgyűlés fogadja el a Közösségnek a két Közgyűlés közötti időszakban kifejtett tevékenységéről szóló jelentést.

A Közgyűlés határozatképes, ha a munkájában részt vesz a küldötteknek, illetve a döntéshozatali joggal rendelkező tagoknak több mint a fele.

A Közgyűlés határozatait a döntéshozatali joggal rendelkező tagok és a küldöttek szavazattöbbségével hozza meg.

A Közgyűlés meghozza ügyrendi szabályzatát.

13. szakasz

A Tanács a Közösség legfelsőbb szerve a két Közgyűlés közötti időszakban.

A Tanácsnak 33 tagja van. Közülük 30-at a Közgyűlés választ négyéves megbízatásra, titkos szavazással.

Az elnök és a két alelnök tisztségénél fogva tagja a Tanácsnak.

A Tanács ülést az Elnökség hívja össze. Az Elnökség köteles összehívni a Tanács ülést a tanácsstagok 1/4-ének követelésére.

A Tanács ülést munkaelnökség vezeti.

A Tanács:

- megválasztja soraiból az Elnökség tagjait, az elnökön és a két alelnökön kívül,
- elfogadja a Közösség, valamint a helyi szervezetek és tagozatok tevékenységéről szóló évi jelentést,
- meghozza a Közösség pénzügyi tervét és elfogadja a pénzügykezelésről szóló jelentést,

– határoz a helyi szervezetek megalakításáról,

– határoz a tagsági díj összegéről és annak felosztásáról,

– határoz a más politikai szervezetekkel való együttműködésről,

– dönt a bizottságok és munkatestületek létrehozásáról,

– politikailag ellenőrzi az Elnökség tevékenységét,

– megerősíti a Közösség megszüntetésére vonatkozó javaslatot.

A Tanács összehívhatja a helyi szervezet Közgyűlését.

A Tanács elfogadja ügyrendi szabályzatát.

14. szakasz

Az Elnökség a Tanács végrehajtó szerve.

Az elnökségnek 11 tagja van, akik közül nyolcat a tanács választ saját soraiból négy évre. Az elnök és a két alelnök tisztségénél fogva tagja az Elnökségnek.

Az Elnökség a Tanács irányelvei és határozatai alapján működik és előkészíti a döntéshozatalt a Tanács, illetve a Közgyűlés illetékességébe tartozó ügyekben.

Az Elnökség összehívhatja a helyi szervezet elnökségét.

15. szakasz

Az Ellenőrző Bizottság a Közösség és a helyi szervezetek pénzügykezelését ellenőrzi.

Az Ellenőrző Bizottság 5 tagját a Közgyűlés választja négyéves megbízatással.

Az Ellenőrző Bizottság saját soraiból megválasztja elnökét, aki irányítja a Bizottság munkáját.

16. szakasz

A Közösség szervei és azok tagjai munkájukért felelősséggel tartoznak azoknak, akik megválasztották őket, és a Közösség tagságának.

A Közösség tisztségviselője felmenthető tisztségéből, ha megsérti az Alapszabály rendelkezéseit vagy a Közösség szerveinek álláspontjaival és határozataival ellentétesen lép fel a Közösség nevében.

17. szakasz

A Közösség tevékenységét tagsági díjból, dotációból, ajándékokból, legátusokból és más forrásokból pénzeli a törvénnyel összhangban.

A Közösség eszközeinek felhasználásáról a pénzügyi tervvel összhangban az Elnökség dönt.

Az Elnökség évente legalább egyszer jelentést tesz a Tanácsnak a pénzügyi terv megvalósításáról.

18. szakasz

A Közösség minden szervének munkája nyilvános.

A munka nyilvánosságát a tájékoztatási eszközök, a külön kiadványok, a nyilvános összejövetelek és más tájékoztatási formák biztosítják.

19. szakasz

A Közösség megszűnik működni:

- ha a tagok száma 100 alá csökken,
- ha betiltják.

A Közösség megszűnésére vonatkozó határozatot, nem számítva a betiltás esetét, a Közösség Közgyűlése hozza meg. Egyben rendelkezik a Közösség vagyonáról is.

20. szakasz

A Közösség alapító tagjai mindazok, akik 1990. március 31-ig aláírták a Kezdeményező Bizottság Programcéljait támogató Nyilatkozatot.

A Közösség megalakításáról szóló határozatot csak a szervezet bejegyzéséhez szükséges számú alapító tag írja alá.

21. szakasz

Az alakuló közgyűlés résztvevői meghozzák:

- a Közösség megalakulásáról szóló döntést,
- a Közösség Alapszabályát,
- a Közösség Programcéljait.

Az alakuló közgyűlésnek megvannak mindazok a felhatalmazásai, amelyek a Közgyűlést ezen Alapszabály 12. szakaszának értelmében megilletik.

22. szakasz

Az Alapszabály meghozatalának napján lép életbe.

ZÖLDEK KÖRNYEZETVÉDELMI MOZGALMA

(Ekološki pokret „Zeleni”)

1. *Ekološki pokret „Zeleni” – Zöldek Környezetvédelmi Mozgalma.*
2. *Egyesületünk kezdeményező bizottsága 1989 májusában jött létre, az alakuló közgyűlést pedig 1989. november 9-én tartottuk meg Sarajevóban, a Jogi Karon. Bejegyezve a sarajevói Köztársasági Belügyi Titkárságon, a köztársaság egész területé-*